



Vandforsyning
Ref. PHGPE
Den 6. august 2019

Høringsnotat udarbejdet på baggrund af offentlig høring af udkast til vejledning om vurdering af indsatser rettet mod erhvervsmæssig brug af pesticider i borningsnære beskyttelsesområder (BNBO)

Følgende høringssparter har oplyst at de ikke har bemærkninger til udkastet til vejledning ("udkastet"):
Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Følgende høringssparter har fremsendt bemærkninger til udkastet:

Aarhus Kommune, Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, DANVA og Danske Vandværker (samlet høringssvar), Danske Regioner, Dansk Skovforening, Egedal Kommune, Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS), Gunderød Vandværk, HOFOR, Kommunernes Landsforening (KL), Landboforeningerne (samlet høringssvar for Landboforeningen Kronjylland, Vejle-Fredericia landboforening Landboforeningen Midtjylland og Østjysk Landboforening), Landbrug & Fødevarer (L&F), Nordsjællands Landboforening, Skanderborg Kommune, TREFOR Vand, Vejen Kommune, Vordingborg Kommune.

Derudover er Energistyrelsen kommet med bemærkninger, som ikke berøres i dette notat.

Høringsnotatet er delt op i en række emner, som mange høringssvar omhandler. Emner, som få høringssparter berører, er samlet til sidst.

Generelle kommentarer

Aarhus Kommune sætter pris på den hurtige udarbejdelse af udkastet, og bemærker, at miljø- og fødevareministeren i forbindelse med et besøg i marts foreslog, at Aarhus Vands erfaringer blev udbredt til hele landet. **Danmarks Naturfredningsforening** mener, at der er tale om en gennearbejdet og god vejledning. **FRI** finder vejledningen god og velskrevet. **KL** finder, at udkastet til vejledning er et fint lille bidrag, som kommunerne kan bruge til at forberede sig. **L&F** er overordnet positivt indstillet over for forsøget med hurtigt at udgive en vejledning til brug for indgåelse af frivillige aftaler, selvom de mener, at der er flere store udfordringer med udkastet. **DANVA og Danske Vandværker** finder det positivt, at kommunerne med denne vejledning får et praktisk redskab, og at der bliver klarere regler for erstatning og kompensation til lodsejere. **Landboforeningerne** ønsker at bakke op om frivillige aftaler, der tilgodeser både bedriften og grundvandet. **HOFOR** finder det

glædeligt, at kommunerne får vejledning i at risikovurdere BNBO, og at det nu fra statslig side italesættes, at godkendelsesordningen for pesticider ikke sikrer tilstrækkeligt mod forurening i BNBO.

DANVA og Danske Vandværker bemærker vigtigheden af, at kommunerne har de nødvendige ressourcer og kompetencer til at løfte de mange komplekse opgaver. **Nordsjællands Landboforening** finder det beklageligt og uhensigtsmæssigt, at vejledninger ikke er samlet til én. **L&F** finder det kritisabelt, at vejledningerne ikke er samlet til én, idet det bliver sværere at håndtere i praksis, og finder det problematisk, at vejledningen primært henvender sig til kommuner og vandværker, selvom det er politisk aftalt, at de frivillige aftaler skal indgås i et ligeværdigt forløb mellem tre aftalparter, og der derfor mangler vejledning til lodsejeren. **Landboforeningerne** mener, at en vejledning bør understøtte et ligeværdigt grundlag for at gå ind i en forhandling, hvorfor en vejledning bør understøtte dette for alle parter, frem for at være rettet mod den kommunale opgave. **Danske Regioner** efterspørger løbende orienteringer til regionerne om resultater af overvågning og fund i BNBO, idet det er afgørende for en effektiv fælles indsats for at beskytte grundvand og overfladevand. **Danske Regioner** opfordrer til, at der sker en udbygning af viden om nedbrydningsprodukter og tilsætningsstoffers betydning for miljø og sundhed i BNBO. **Danske Regioner** efterspørger udredning på pesticidfund som funktion af tid og sted og vandværkernes oppumpede vandmængder, idet der mangler viden om, hvordan forureningsfaner med pesticider i grundvand varierer over tid.

Bæredygtigt Landbrug mener, da det i meget få tilfælde er pesticidfund, som er årsag til sløjfning af borer, at det virker besynderligt og usagligt, at landbrugets brug af pesticider bliver omdrejningspunktet for vejledningen, og dermed er udtryk for politiske og følelsesmæssige holdninger, men ikke har fagligt belæg. **L&F** finder, at der ikke er et fagligt grundlag for generelt at etablere sprøjtefri BNBO og at tiltaget kun i meget få tilfælde vil medføre en yderligere formindsket risiko for overskridelse af en ekstremt lav og politisk fastsat kravværdi. **DANVA og Danske Vandværker** bemærker, at udlægning af BNBO ikke løser alle nuværende og fremtidige problemer med beskyttelse af drikkevandsressourcen i Danmark.

Danske Regioner finder, at der ikke er nye værktøjer i udkastet, som primært er gentagelser af velkendt stof fra grundvandskortlægningen, hvor nitrat er i fokus. Med pesticider er udfordringerne ganske anderledes og kræver opdateret og ny viden. Dette er viden, som i dag ligger delvist i regionerne, der dog ikke er nævnt i udkastet. **Skanderborg Kommune** vurderer, at udkastet giver anledning til flere spørgsmål end svar, ift. hvordan opgaven skal løses, samt at udkastet ikke bidrager med ny viden på området. **FRI** finder det overordentlig glædeligt, at hensigten med vejledningen som udgangspunkt er, at der ikke må sprøjtes i BNBO, jfr. hyrdebrevet, men mener ikke det fremgår på samme klare måde i udkastet. **KL** ser frem til konkret lovgivning og mere uddybende vejledning, og vægter i høringssvarene at bidrage med forslag og ønsker til den kommende vejledning. **Skanderborg Kommune** ønsker en vejledning til kommunerne i, hvordan man går til den nye opgave, som er skitseret i tillægsaftalen, indeholdende faktiske og simple værktøjer.

Bemærkninger:

Miljøstyrelsen har prioriteret at udarbejde en vejledning, som er målrettet kommunerne, idet de er omdrejningspunktet for indsatsen rettet mod erhvervs-mæssig brug af pesticider i BNBO, besluttet i den politiske tillægsaftale fra januar 2019. Der planlægges på et senere tidspunkt at udarbejde en ny vejledning på baggrund af dels 2007-vejledningen samt nærværende vejledning, så der fremadrettet kun er én vejledning, som dermed bliver lettere at håndtere. Det er planen, at denne vejledning offentliggøres sammen med ikrafttrædelse af lovændringen. Lodsejere og vandforsyninger bør inddrages for at sikre lokalt forankrede løsninger. Regionernes viden om jordforureninger er centrale for at sikre de bedste løsninger. Dette er nu fremhævet i vejledningen.

Der er fagligt belæg for, at der kan være en særlig risiko ved forurening i BNBO, men Miljøstyrelsen er enig i, at der er andre forureningsrisici som også har betydning, når kommunerne ud fra et helhedssyn skal sikre den målrettede grundvandsbeskyttelse. Derfor er der i vejledningen også lagt op til at se pesticidindsatsen i BNBO i en bredere sammenhæng.

Tillægsaftalen sætter en politisk ramme for arbejdet, som skal ske efter gældende lovgivning. Vejledningen er et værktøj til kommunerne, når de gennemgår de enkelte BNBO i deres kommune. Vejledningen kan for den erfarne i stort omfang opfattes som bestående af sammenskrivning af kendt stof, som dog er opdateret og skærpet med ny faglig viden. Af andre værktøjer kan nævnes at KL for MFVM udarbejder en vejledende procedure for indgåelse af frivillige aftaler, ligesom IFRO udarbejder et notat om vejledende erstatningstakster.

Samarbejde om indsats i BNBO

Aarhus Kommune mener, at proceduren for Fase 1 skal beskrives mere præcist, så det tydeligt fremgår hvilke opgaver, der forventes løst af hhv. kommuner, vandforsyninger og Miljøstyrelsen, hensigtsmæssigt opdelt i udarbejdelse af risikovurdering, forhandlinger om aftaler med lodsejere og eventuelt påbud. **Danske Regioner** savner et større fokus på myndighedssamarbejder mellem alle aktører i udkastet, da vejledningen ikke i tilstrækkelig grad adresserer den fælles udfordring mellem myndigheder og erhverv.

DANVA og Danske Vandværker foreslår, at det hensigtsmæssige i at etablere eller anvende eksisterende grundvandssamarbejder ved indgåelse af aftaler, beskrives i afsnit om finansiering, derunder at der skeles til det gode arbejde, der pågår rundt omkring i flere kommuner i et tæt samarbejde med vandværkerne. **DANVA og Danske Vandværker** opfordrer til, at kommunale grundvandssamarbejder tænkes ind ved udarbejdelse af vejledningen, og kvitterer for, at ministeriet har tilkendegivet at ville udarbejde en selvstændig vejledning om grundvandssamarbejder.

Bemærkninger:

Det er præciseret i starten af kapitel 2, samt i afsnit 2.5, at viden fra regioner og vandforsyninger kan bidrage til at sikre en koordineret indsats på opdateret vidensgrundlag, samt at alle berørte parter bør inddrages i arbejdet med valg af tiltag. Regionerne er en vigtig sparingspartner såfremt en efter jordforureningsloven kortlagt ejendom ligger helt eller delvist inden for et BNBO. Desuden har regionerne stor viden om punktkildeforurening og herunder hvilke brancher, der er relevante i denne sammenhæng. Der er indføjet et nyt afsnit 2.2.2 om punktkilder.

Der er allerede i dag muligheder for, at vandværker kan iværksætte samarbejder med henblik på samlet varetagelse af og fordeling af udgifterne til blandt andet beskyttelse af vandressourcer. Det er ikke med tillægsaftalen til pesticidaftalen aftalt, at der skal udarbejdes en vejledning på området, men det er angivet, at det blandt andet kan være relevant for følgegruppen til tillægsaftalen, at se på mulighederne for, at sammenlægge vandselskaber og fondsarbejde. Afsnit 3.2.4 er udbygget.

Risikovurdering - formål

Bæredygtigt Landbrug mener, at vejledningen afspejler, at alle BNBO skal vurderes til at være i risikozonen allerede inden den konkrete vurdering foretages, og at vurderingen således skal føre til et

allerede besluttet resultat. **Bæredygtigt Landbrug** mener, at vejledningen burde fokusere på de situationer, hvor en kommune kan vurdere, at der ikke skal foretages en yderligere indsats.

DANVA og Danske Vandværker mener, at det klart bør præciseres i vejledningens første afsnit, at målet ikke er at nedbringe risikoen for forurening i BNBO, men – i tråd med ønsket i det politiske forlig - helt at fjerne pesticidanvendelsen i denne.

FRI frygter, at udkastets formuleringer kan blive en kattedale, som kan anvendes i langt hovedparten af tilfældene, og efterspørger en klar udmelding på, hvorvidt BNBO skal beskyttes eller ej.

Vejlen Kommune forstår ikke behovet for en risikovurdering, når det jfr. hyrdebrevet ”...som det helt klare udgangspunkt skal være slut med at sprøjte...” i BNBO. Kommunen foreslår, at udkastet trækkes tilbage, samt at der i stedet sker en omformulering af miljøbeskyttelseslovens § 21 b, hvor ”en radius på 25 m” ændres til ”BNBO”, samt at der indføres en undtagelsesbestemmelse til brug i de tilfælde, hvor et forbud mod brug af pesticider i BNBO er helt åbenbart unødigt.

DANVA og Danske Vandværker mener, at udgangspunktet for risikovurderingen bør være de i bekendtgørelsen udlagte BNBO, og vurderer, at der er en fare for, at vigtig tid vil blive tabt på for grundige risikovurderinger af de borer, som med sikkerhed skal fortsætte som indvindingsboringer, idet de udpegede BNBO allerede i udgangspunktet er et udtryk for en risikovurdering. Risikovurderingen bør derfor blot være et tjek af, om forudsætningerne og beregningen af BNBO holder, herunder også stillingtagen til den fremtidige indvindingsstruktur. **KL** finder, at udkastet kan tolkes som at lægge op til to modstridende fortolkninger af risikovurdering, og at forskellen i udgangspunktet er afgørende: 1. at kommunerne skal påvise en risiko i hvert enkelt BNBO for at kunne gennemføre en indsats. 2. at kommunerne skal påvise sikkerhed mod forurening i hvert enkelt BNBO for at undlade en indsats. **Skanderborg Kommune** mener ikke, at vejledningen beskriver klart, om kommunens opgave er at påvise en risiko eller påvise, at der ikke er en risiko, samt at der er en betydelig forskel på de to tilgange, også i omfang. **Skanderborg Kommune** mener, at hvis udgangspunktet er en øget risiko for forurening med pesticider i BNBO, så burde der kunne opstilles et værktøj til en mere simpel risikovurdering, frem for en meget omfattende og tidskrævende risikovurdering, som kommunen vurderer der lægges op til og som de bliver i ”tvivl om nødvendigheden af”.

Bemærkninger:

Aftaleparterne har i tillægsaftalen aftalt, at målet med aftalen er at nedbringe risikoen for forurening af grundvandet fra erhvervs-mæssig anvendelse af pesticider i BNBO. I hyrdebrevet til kommunerne af 11. marts 2019 er det yderligere uddybet, at ”det som det helt klare udgangspunkt skal være slut med at sprøjte” i BNBO, samt at ”hvis man vil reducere risikoen for forurening, skal man derfor stoppe anvendelsen af pesticider i BNBO”. Dette er nu præciseret i vejledningens kapitel 1.

Vejledning afspejler den gældende lovgivning, hvor det jf. miljøbeskyttelsesloven er kommunerne, som har kompetencen til at foretage den konkrete risikovurdering, der skal ligge til grund for en beslutning om yderligere indsatser i BNBO. Lovgivningen giver således mulighed for, at kommunerne efter en konkret vurdering kan komme til forskellige indsatsbehov, men det er dog den politiske forventning, at kommunerne i det kommende arbejde med risikovurderingen vil forholde sig til aftaleparternes ønske med tillægsaftalen.

Kommunalbestyrelsen skal foretage en risikovurdering på et sagligt faktiskt oplyst grundlag, således at kommunalbestyrelsen efterfølgende kan træffe beslutning om beskyttelsestiltag, der er

proportional med den pågældende risikovurdering. Med henvisning til KLs kommentar, om hvilket udgangspunkt kommunerne skal have, når de foretager deres risikovurdering, præciseres at der skal ske en konkret vurdering af alle BNBO, uanset det metodemæssige udgangspunkt for kommunen.

Det anbefales, at kommunen starter med at vurdere konsekvensen for kommunens vandforsyningsstruktur ved forurening af BNBO. Kommunen kan evt. gennemføre denne del af risikovurderingen områdevis. Den endelige risikovurdering skal ske konkret for hvert BNBO. Jo vigtigere en boring eller den grundvandsressource, der indvindes fra, er, jo mindre en risiko bør accepteres.

På denne baggrund forventes det efterfølgende nemmere at kunne vurdere, hvilket øvrigt vidensgrundlag, der er nødvendigt for at kunne gennemføre risikovurderingen, og at det evt. ikke er nødvendigt med yderligere data og vurderinger, hvis det allerede på baggrund af let tilgængelig viden – eller en delmængde deraf – kan vurderes, at forureningsrisikoen er uacceptabel. Dette er præciseret i indledningen til kapitel 2.

Der vil være mulighed for at kommentere på selve lovforslaget i den offentlige høring ift. udmøntningen af den politiske aftale.

Risikovurdering – vurdering

Vordingborg Kommune mener, at udkastet mangler grænser/mål, herunder hvornår er beskyttelsen af BNBO usikker – delvis usikker - delvis sikker – helt sikker, eller klarhed omkring, hvorvidt der forventes f.eks. 80% beskyttelse eller 20% beskyttelse.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at det bør præciseres og indarbejdes, at godkendelsesordningen kun omfatter regelret brug af pesticider, og at modelgrundlaget ikke omfatter sprækketransport i områder med indvinding, og at godkendelsen derfor ikke dækker brug af pesticider i områder omkring indvindingsboringer, også selvom der eksisterer en biologisk aktiv rodzone.

Danmarks Naturfredningsforening nævner, at brug af pesticider i byområder med haver, parker mm med en biologisk aktiv rodzone, ikke er omfattet af godkendelsen, samt at brug af pesticider på befæstede arealer markant øger risikoen for nedvaskning. **FRI** bemærker, at godkendelsesordningen i princippet sikrer, at udvaskningen 1 m under terræn er under 0,1 ug/L.

DANVA og Danske Vandværker mener, at der ikke bør skelnes mellem fund af forbudte og tilladte pesticider, idet der er eksempler på, at stoffer er fundet i grundvandet på trods af, at en risikovurdering har vist en lille sandsynlighed for nedsivning, samt at godkendelse af aktivstoffer ikke tager hensyn til de specielle forhold, der gør sig gældende i BNBO, hvorfor brug af resultater fra godkendelsessystemet ikke bør indgå.

DANVA og Danske Vandværker mener, at usikkerheden i den forbindelse bør komme grundvandet til gode og anbefaler, at der i vejledningen anvendes formuleringen fra den i udkastet side 11 omtalte afgørelse. **HOFOR** stiller sig undrende over, at Miljøstyrelsen, ved at anbefale skelnen, kan foretage en anden vurdering end klagenævnet, samt bemærker, at godkendelsesordningen ikke tager højde for alle jord- og grundvandsforhold i BNBO. **L&F** mener, at henvisningen til afgørelsen skal slettes, idet det er strengt nødvendigt at Miljøstyrelsen afventer Østre Landsrets afgørelse, inden der refereres. **Nordsjællands Landboforening** finder det uheldigt, at der refereres til Bjellekær Kildeplads-sagen, og mener at henvisningen bør slettes.

Skanderborg Kommune bemærker til udkastets formulering om at fund af forbudte stoffer mv. ikke i sig selv kan benyttes til at forudsige, hvorvidt tilladte stoffer også kan udvaskes, at en risikovurdering er en samlet vurdering, og at ingen elementer kan stå alene.

L&F mener, at en formulering i afsnit 2.2.3 om betydning af manglende fund ikke bidrager til vejledningen og der tillige er tale om spekulation, samt at hvis der er tale om indvinding fra ungt vand, er det en usaglig og upassende formulering.

L&F mener, at vejledningen om koncentrationsniveauets anvendelse i vurderingen (afsnit 2.2.3) er utilstrækkelig, idet mange projekter har dokumenteret at punktkilder er karakteriseret ved høje koncentrationer, og finder det desuden stærkt kritisabelt at sammenligne meget mobile stoffer som MTBE og MTEX mv. med pesticider i forhold til vurdering af udvaskningsrisiko. **GEUS** bemærker, at fund af andre miljøfremmede stoffer ofte ikke kan sige noget om udvaskningsrisikoen, idet de nævnte stoffer typisk stammer fra punktkilder med meget høje koncentrationer og ofte i form af fri fase, således at de bevæger sig anderledes gennem jordlagene og i koncentrationer, der giftige for nedbrydende mikroorganismer.

Bemærkninger:

Kommunalbestyrelsen skal foretage en risikovurdering på et sagligt faktisk oplyst grundlag, således at kommunalbestyrelsen efterfølgende kan træffe beslutning om beskyttelsestiltag, der er proportional med den pågældende risikovurdering.

Når det i vejledningen fremgår, at der bør skelnes mellem fund af forbudte og tilladte pesticider, er det udtryk for, at Miljøstyrelsen mener, at begge slags fund er relevante, men at der er en forskel, som kan have betydning for risikovurderingen. Afgørelserne om Bjellekær Kildeplads, som Nordsjællands Landboforening henviser til, bidrager til en forståelse af, hvilke elementer, herunder proportionalitetsbetragtninger, der indgår i en vurdering af, om en afgørelse om tiltag til beskyttelse af BNBO er lovlige. Sagerne bliver derfor nævnt i vejledningen med henvisning til, at de endnu ikke er afgjort ved domstolene. Klagenævnet skelner ikke mellem fund af tilladte og forbudte stoffer.

Miljøstyrelsens godkendelsesordning for bekæmpelsesmidler skal sammen med Varslingssystemet for udvaskning af pesticider (VAP) sikre, at den regelrette anvendelse af pesticider i jordbruget ikke medfører forurening af grundvandet med pesticider og deres nedbrydningsprodukter i koncentrationer over kravværdien. Det er vigtigt at bemærke, at såvel godkendelsesordningen som VAP ikke er beregnet til at vurdere risikoen for forurening af grundvandet i områder, hvor der indvindes grundvand fx til drikkevandsbrug eller i andre særligt sårbare områder. Indvinding af grundvand kan ændre de hydrologiske og geokemiske forhold, og en sådan ændring indgår ikke i godkendelsesordningen og testes ikke i VAP. Godkendelsesordningen for pesticider sikrer derfor ikke mod forurening af grundvand med pesticider og deres nedbrydningsprodukter generelt i alle BNBO. Ej heller i områder der er mere sårbare end VAP-markerne, herunder de sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) eller ved forurening fra pesticidpunktkilder.

Ved vurdering af midler, der søges godkendt til anvendelse i haver og parker anvender Miljøstyrelsen sin viden fra tilsvarende godkendelser i landbruget for de samme aktivstoffer under forhold, der kan sammenlignes med forholdene i haver og parker. Miljøstyrelsen er opmærksom på, at der kan være en særlig risiko ved anvendelse af pesticider på befæstede arealer. Det skal bemærkes, at det kun er få aktivstoffer, der har opnået en godkendelse på disse områder og at der er tale om særlige restriktioner på disse områder.

Miljøstyrelsen er enig med Skanderborg Kommune i, at fund af forbudte stoffer eller fund af regulerede stoffer bør indgå i en samlet risikovurdering, hvor andre faktorer også inddrages. Miljøstyrelsen understreger i afsnit 2.2.3, at fund af forbudte stoffer ikke bør anvendes isoleret, men at viden herom bør ses i sammenhæng med øvrig viden om arealet, og således i en samlet risikovurdering. Formuleringerne omkring betydningen af fund og manglende fund er præciseret, så det tydeligere fremgår, at både fund og manglende fund ikke isoleret set kan benyttes som dokumentation for jordens sårbarhed. Det er korrekt, at resultater fra det nationale overvågningsprogram viser færre fund i det terrænnære, unge grundvand, men situationen kan være anderledes på lokalt plan, hvorfor formuleringerne fastholdes. Det er præciseret, at høje fundkoncentrationer kan indikere en punktkilde, samt at fund af andre miljøfremmede stoffer, som fx chlorerede opløsningsmidler, ofte ikke kan sige noget om udvaskningsrisikoen.

Risikovurdering – Værktøjer og eksempler

Nordsjællands Landboforening frygter, at den nuværende formulering giver mulighed for politiske afgørelser frem for fagligt funderede afgørelser. **Nordsjællands Landboforening** mener, at vejledningen lægger op til en meget subjektiv risikovurdering med uensartet regelanvendelse, hvilket kan stille lodsejerne i en situation, hvor de ikke føler, at deres sikkerhed for en korrekt procedure er opfyldt.

Vordingborg Kommune bemærker, at det ikke fremgår tydeligt, hvor mange af parametrene der skal indgå i en risikovurdering, for at man kan træffe beslutning om ikke-risiko eller risiko. **Nordsjællands Landboforening** mener, at det ikke skal være op til kommunen at vurdere, hvilke parametre de vil lade indgå i vurderingen, og at der bør være en oversigt over de parametre, der som minimum skal indgå i vurderingen.

KL fremhæver nødvendigheden af simple værktøjer til brug for opgaven, idet de, som er beskrevet i udkastet, vurderes omfattende og tidskrævende.

L&F mener, at det skal tilføjes, at risikoen for spild/uheld uden for vaskepladsområderne ikke i sig selv kan begrunde, at der gennemgøres sprøjtefri BNBO, samt at der skal henvises til andre regler/anbefalinger mht. indsats ift. spild. **L&F** mener ligeledes, at afsnit 2.1.1 skal omskrives, da det ikke giver anvisninger til, hvordan en risikovurdering ift. spild skal gennemføres, og mener, at der bør være krav om opstilling af et realistisk scenarie for uheld med sprøjten og den efterfølgende oprydning på uheldsstedet. **Nordsjællands Landboforening** mener, at det er vigtigt at skelne mellem reelle risikofaktorer og teoretiske risikofaktorer og at risiko for spilduheld ikke i sig selv kan udløse et krav om ophør med brug af pesticider.

KL og **Skanderborg Kommune** efterspørger eksempler og en liste over, hvor data er tilgængelige, f.eks. i form af henvisninger til MiljøGIS, Jupiter, rapporter mm. **FRI** er uklar på, hvad der menes med formuleringen ”nyttige” i sidste afsnit kapitel 2.1.

KL tilslutter sig, at der vejledes om en tjekliste over parametre, men gør opmærksom på, at alle nævnte parametre sjældent er tilgængelige og spørger, hvad det i så fald betyder for vurderingen.

Skanderborg Kommune bemærker, at der kan være situationer, hvor kommunen vurderer, at ikke alle parametre er relevante, eller hvor ikke alle parametre er tilgængelige, f.eks. viden om sprækkedannelse, alder på grundvandet, eller tidsmæssig variation af grundvandsdannelse.

Skanderborg Kommune mener, at hvis listen er udtømmende bør det beskrives, hvordan kommunen skal indsamle viden om sprækkedannelse.

KL spørger som eksempel, hvorfra kommunerne forventes at have viden om sprækker på lerjorde, alder på grundvand samt tidsmæssig variation på grundvandsdannelse, som jfr. tjeklisten skal indgå i vurderingen, hvornår og hvordan viden skal indsamles, samt finansieringskilde til dette.

Skanderborg Kommune spørger, hvorfra kommunerne f.eks. forventes at have viden om sprækker på lerjorde, som er et ufravigeligt krav i tjeklisten. **Skanderborg Kommune** spørger, hvorvidt det forventes, at kommunerne inddrager viden fra igangværende forskningsprojekter.

KL og Skanderborg Kommune spørger, hvorvidt der er en forventning om, at kommunerne skal indsamle nye data for at kunne gennemføre den omfattende risikovurdering i BNBO, og hvorvidt data indsamlet i amternes og Miljøstyrelsens grundvandskortlægning ikke er tilstrækkelig. **DANVA og Danske Vandværker** mener, at man bør overveje at forholde sig til, hvordan man sikrer en opdateret grundvandskortlægning, idet der er viden om, at denne flere steder er forældet.

Aarhus Kommune foreslår, at vejledningen vedlægges konkrete eksempler, som bør repræsentere forskelle i indvindingsstørrelser og tilgængeligt kortgrundlag, idet der for begge forhold er stor variation i hele landet og endda inden for hver kommune. **KL og Skanderborg Kommune** foreslår, at den endelige vejledning indeholder minimum to eksempler på risikovurdering; et med meget få data og et med mange data tilgængelige. **Skanderborg Kommune** supplerer, at sidstnævnte kunne være fra Bjellekær kildeplads.

Skanderborg Kommune mener, at det er vigtigt at beskrive de værktøjer, som kan benyttes for at lave udvaskningsberegninger, derunder hvad man skal være opmærksom på og hvorvidt programmerne JAGG eller BRIBE skal benyttes. Kommunen foreslår, at der udarbejdes et eksempel på en udvaskningsberegning.

Bemærkninger:

Kommunen skal sikre at deres vurdering bliver truffet på et tilstrækkelig oplyst grundlag. Vejledningen bidrager med en faglig beskrivelse af, de parametre der bør indgå i risikovurderingen. Miljøstyrelsen har dog ikke hjemmel til at stille krav om, hvilke kriterier kommunen skal lade indgå i vurderingen, hvilket datagrundlag der skal lægges til grund, eller hvordan de enkelte elementer skal vægtes mod hinanden. Når vejledningsudkastet indeholder en udførlig gennemgang af forhold eller parametre, som efter Miljøstyrelsens opfattelse er relevante at lade indgå, er det alene som vejledning for den kommunale proces. Dette er præciseret i indledningen til kapitel 2. Det er kommunerne, som skal træffe den endelige beslutning om parametre, herunder om kommunen ønsker at inddrage andre parametre end dem, der er beskrevet i vejledningen, og hvordan de skal indgå i risikovurderingen. Miljøstyrelsen forventer, at hvis kommunerne lader beregninger af spild/uheld indgå i risikovurderingen, vil det blive baseret på scenarier, som er inden for det realistisk mulige, derunder brug af "worst-case" scenarier.

Miljøstyrelsen har opdateret vejledningen med et bilag, som indeholder en oversigt over, hvor relevante data vil kunne findes. Henvielsen til, at der forekommer nyttige GIS-temaer på Danmarks Arealinformation, har blot til formål at orientere om, at der er en række data, som beskriver de nuværende arealmæssige forhold i BNBO, som kommunen kan vælge at inddrage som en del af deres risikovurdering, hvis de finder det relevant.

Risikovurderingen vurderes som udgangspunkt at kunne baseres på eksisterende data. Indsamling af yderligere data kan dog være relevante, hvis kommunen vurderer, at det er nødvendigt. Dette er præciseret i indledningen til kapitel 2. Det er kommunalbestyrelsen, som beslutter, hvilke data der er

nødvendige, derunder forholder sig til, om det er nødvendigt at finansiere indsamling af yderligere data.

For nogle parametre er data enten ikke tilgængelige eller svært tilgængelige, og det kan i sådanne tilfælde være tilstrækkeligt at tage udgangspunkt i vurderinger, som er baseret på generel viden om parameterverdier fx fra litteratur eller andre lokaliteter med lignende forhold. Fx forventes en vurdering af omfanget af sprækker i ler som oftest at skulle bygges på generel viden. Dette er præciseret i indledningen til kapitel 2 samt i afsnittet om sprækker i ler.

Grundvandskortlægningen opdateres i områder, hvor kommunerne indmelder, at der er behov herfor. Dette kan ske via link på www.mst.dk/gko. Alle indmeldinger registreres og prioriteres løbende. Kommunerne forventes at inddrage evt. ny viden siden grundvandskortlægningens afslutning i deres risikovurdering.

Der er ikke inkluderet eksempler på risikovurderinger, idet de efter MSTs vurdering vil risikere at kunne blive betragtet som en "facitliste".

Miljøstyrelsen har udarbejdet værktøjet JAGG som kan anvendes til udvaskningsberegninger, ligesom der er kommuner som har benyttet værktøjet BRIBE. Vejledningen er opdateret med henvisninger.

Datagrundlag - Arealanvendelse og forureningskilder

Danske Regioner fremhæver vigtigheden af, også at have fokus på kritiske punktkildeforureninger i BNBO, og undrer sig over den manglende inddragelse i udkastet af regionernes viden på dette område. **Bæredygtigt Landbrug** mener, at det bør fremgå af vejledningen, at kommunerne bl.a. skal vurdere, om der er jordforurening i området, inden der påbegyndes indsatser over for landbruget, samt at lossepladser og affaldsdepoter bør nævnes under "Arealanvendelse og forureningskilder" i tjeklisten side 13. **Nordsjællands Landboforening** mener, at det skal være et krav, at kommunerne altid skal forholde sig til kendte og potentielle forureningskilder, herunder lossepladser, private haver mm., ligesom de også skal inddrage forureningsrisici fra andre stoffer. Andre forhold, der kan udgøre forureningsrisici bør ikke være udløsende for et krav om ophør med brug af plantebeskyttelsesmidler i landbrug. **Danmarks Naturfredningsforening** mener, at det bør nævnes i afsnit 3.2.2, at kommunerne har ret til at give påbud mod at bruge pesticider i bynære områder.

DANVA og Danske Vandværker mener, at råstofindvindingsområder i nærheden af boringen bør medtages som en mulig risikofaktor.

Nordsjællands Landboforening mener, at i fravær af en samlet vejledning bør det allerede i indledningen præciseres, at kommunerne i deres risikovurdering skal se på andre potentielle forureningskilder, ikke blot opfordres til at gøre det.

Bemærkninger:

Miljøstyrelsen er enig i, at regionernes viden er vigtig for risikovurderingerne og de tiltag, der besluttet. Vejledningen er præciseret, og "Punktkilder" tilføjes eksplicit under "Arealanvendelse og forureningskilder" i tabellen i afsnit 2.4. Kommunalbestyrelsen skal foretage en risikovurdering på et sagligt faktisk oplyst grundlag, således at kommunalbestyrelsen efterfølgende kan træffe beslutning om beskyttelsestiltag, der er proportional med den pågældende risikovurdering. Miljøstyrelsen har ikke hjemmel til at stille krav om, hvilke elementer kommunen skal lade indgå i

vurderingen, eller hvilke andre forureningskilder, der skal tages i betragtning i risikovurderingen. Da vejledningen er stilet mod erhvervs mæssig brug af pesticider nævnes mulighed en for påbud mod privates brug ikke. Muligheden er beskrevet i Vejledning om indsatsplaner. Råstofindvindinger medtages som eksempel på en potentiel forureningskilde i afsnit 2.2.

Datagrundlag - Geologi

Skanderborg Kommune mener, at det bør beskrives i vejledningen, at SFI-sand udpegningen heller ikke tager højde for de hydrogeologiske forhold i BNBO. **FRI** spørger til afsnit 2.2.1 vedrørende SFI, hvorvidt kommunerne skal tilbyde beskrivelse af enkelte lokaliteter eller en database (statistik) af jordflytning og -tilførsel.

Skanderborg Kommune mener, at det ikke fremgår tydeligt, hvordan kommunerne skal foretage en risikovurdering på arealer med et leret overjord.

FRI foreslår, at det tilføjes side 8, at geo- og grundvandskemi kan støtte vurderingen af sammenhængende lerlag, og spørger (side 10, afsnit 2.2.3), hvorvidt der menes "fortynding" fremfor "udvaskning".

Danmarks Naturfredningsforening mener, at afsnittet om geologi bør indeholde en forklaring på, hvorfor der er så stor forskel på BNBO i områder med frit og spændt vandspejl.

Vordingborg Kommune efterspørger kriterier for god beskyttelse og en beskrivelse, evt. ved kildehenvisning, til om det f.eks. er 20 m ler eller 50 m ler. **Skanderborg Kommune** mener, at det med fordel kunne beskrives tydeligere, hvorvidt lertykkelse kan benyttes som en parameter eller ej og hvordan grundvandsdannelse skal indgå i vurderingen, samt, når det ikke generelt kan siges, hvilke andre parametre kommunerne skal støtte sig op af ud fra tilgængelig data/viden.

Vordingborg Kommune mener, at det bør beskrives nærmere, hvor data til at opstille modeller med bedre diskretisering, f.eks. 10 x 10 m, skal komme fra, samt hvem der skal betale.

Bemærkninger:

SFI er udpeget på baggrund af en vurdering af jordens indhold af humus, ler, silt, fint sand og groft sand ned til en meters dybde. Dette identificerer jorde, der er mere følsomme end testmarkerne i varslingsystemet for udvaskning af pesticider til grundvand (VAP). Det er korrekt, at udpegningen af SFI sand ikke tager højde for de hydrogeologiske forhold i BNBO, hvilket nu er tydeliggjort i vejledningen. Der eksisterer ikke et samlet overblik over jordflytninger af ren jord, hvorfor kommunerne som myndighed må inddrage lokalkendskab om eventuelle ændrede jordbundsforhold i risikovurderingen.

Miljøstyrelsen har kun identificeret sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) på sandjorde. Dette er ikke ensbetydende med, at der ikke også kan udvaskes sprøjtemidler udenfor SFI, både på sand- og lerjorde. Dette er tydeliggjort i vejledningen.

Det beskrives i vejledningen, at grundvandskemien kan støtte forståelsen af den geologiske stratigrafi. Teksten i vejledningen er ændret fra "udvaskning" til "fortynding".

BNBO afgrænses som det areal på jordoverfladen, hvorunder vandet, der strømmer til boringen, har en transporttid under et givent tidsrum. Ved beregning af BNBO anvendes en række parametre, der

alle har betydning for størrelsen af BNBO herunder transmissiviteten, der kan være afhængig af om magasinet er frit eller spændt. I denne vejledning indgår ikke en beskrivelse af beregningsmetoden.

Det er ikke muligt generelt at angive en grænse for en lerdæklagstykkelse, som vil sikre god naturlig beskyttelse mod pesticider. Sprøjtemidler opfører sig anderledes end nitrat i grundvandet, og der kan ikke for pesticider opstilles en simpel sammenhæng mellem sårbarhed og lertykkelse. Det er derfor op til den enkelte kommunalbestyrelse på baggrund af sammenstilling af lerdæklagstykkelsen og andre parametre, herunder data fra grundvandskortlægningen og lokalkendskab, at vurdere kriterier for god beskyttelse mod sprøjtemidler.

Vejledningen beskriver, hvordan modellering med en diskretisering i modelopsætningen på 10x10m frem for 100x100, kan håndtere mere komplekse geologiske og hydrologiske forhold på lokalt plan. Det er ikke et krav, at kommunerne skal indsamle ny viden eller opstille modeller, for at lave en risikovurdering af BNBO, med mindre de vurderer, at det er nødvendigt.

Datagrundlag - Grundvandsdannelse

FRI bemærker (til side 9, afsnit 2.2.2), at der pga. oppumpning må forventes lokalt at være forøget grundvandsdannelse i nærområdet omkring indvindingsboringerne. **L&F** mener, at sænkningstragter i hele BNBO som et forøget risikoelement er et søgt argument, da de allerede etablerede 25 m zoner jo netop skulle være et værn imod hurtigere nedstrømning omkring boringerne. L&F undrer sig over, at 25 m zonerne i løbet af 8 år [siden indførelsen i 2011] ikke længere er effektiv nok.

Skanderborg Kommune mener, at vejledningen bør beskrive, hvordan man vurderer om der er stor grundvandsdannelse i et område, derunder hvordan data fra grundvandskortlægningen om udveksling af vand fra et lag i modellen til et andet kan benyttes i en risikovurdering.

Bemærkninger:

Indvindingens betydning for grundvandsdannelsen er beskrevet i afsnit 2.2.2. Det er ligeledes nævnt i indledningen afsnit 1.2. Sænkningstragt som forøget risikoelement er allerede beskrevet i BNBO-vejledningen fra 2007, og er dermed fra før indførelsen af 25 m zonerne, som blev indført i 2011 som "et effektivt element til en væsentligt ekstra beskyttelse".

I notat "Nitratsårbarhed og afgrænsning af NFI og IO" fra maj 2014 står der følgende:

"Den absolutte størrelse af nogen eller stor grundvandsdannelse til det primære magasin kan variere fra landsdel til landsdel og fra kortlægningsområde til kortlægningsområde. Der vil dermed kunne være en forskel på, hvor stor en grundvandsdannelse, der kan betegnes som nogen eller stor. I de afsluttede grundvandskortlægninger fra 2013 lå den nedre grænse for nogen grundvandsdannelse på ca. 30 mm/år og derunder. Generelt vil grundvandsdannelsen til dybtliggende magasiner være mindre end grundvandsdannelsen til mere terrænnære grundvandsmagasiner.

I kortlægninger, hvor der foreligger en beregning af grundvandsdannelsen fra vandspejl til primært magasin, anvendes denne, og den nedre grænse for nogen grundvandsdannelse til magasinet bør ikke afvige fra ovennævnte erfaringstal. Foreligger der ikke en sådan beregning, kan grundvandsdannelsen til det øverste grundvandsmagasin eller grundvandsdannelsen til det primære grundvandsmagasin fra det overliggende lag anvendes. Også i disse tilfælde bør den nedre grænse for nogen grundvandsdannelse til magasinet ikke afvige fra ovennævnte erfaringstal. Om

grundvandsdannelsen til det øverste grundvandsmagasin eller grundvandsdannelsen til det primære grundvandsmagasin fra det overliggende lag anvendes, må bero på en konkret vurdering.”

Data fra grundvandskortlægningen, som kan benyttes til vurdering af grundvandsdannelsen, er tilgængelig på MiljøGIS. I nogle områder er der desuden viden fra nyere kortlægning.

Datagrundlag - Grundvandskemi

FRI spørger, hvorvidt detektionsgrænser i kemiske analyser er fastlagt f.eks. i akkreditering af laboratorier, og hvis ikke, hvordan inkonsistente detektionsgrænser kan benyttes i vurdering af fund.

FRI bemærker [til side 11, afsnit om vandets alder], at generel aldersdatering ud fra tidsserier over magnesium ikke har været anvendt i mange år, samt at det mangler at blive nævnt, at man specielt for kalkmagasiner kan anvende fluorid og/eller Mg/Ca-forhold, samt i skrivekridt strontium. Desuden bemærkes, at blandingsvand af meget forskellig alder især forekommer i aktive indvindingsboringer og/eller boringer med meget lange filtre. **GEUS** bemærker, at når der i vejledningen med henvisningen til ”Geo-vejledning 2018/2 om Kemisk grundvandskortlægning” skrives, at vandets indhold af hovedparametre (nitrat, sulfat, magnesium m.v.) kan give en indikation af vandets alder, bør der som angivet i geo-vejledningen ligeledes stå, at dette bør ske under inddragelse af hydrogeologisk viden samt at metoden er unøjagtig

FRI mener [til side 11, afsnit om vandets alder], at der mangler stillingtagen til problematik omkring utætte boringer, som fejlagtigt kan indikere dårligt beskyttet grundvand, og at ved fund af miljøfremmede stoffer bør det undersøges, om de vandkemiske forhold indikerer utætheder, f.eks. ved en blandet redoxtype.

Skanderborg Kommune mener, at det også er vigtigt at få med, at vi i dag kun analyserer for få godkendte midler, samt at opgørelser fra Aarhus Kommune viser, at fund af forbudte og godkendte stoffer oftest optræder i samme boringer. **GEUS** bemærker, at årsagen til at de fleste fund pt. udgøres af pesticidstoffer, der ikke længere er godkendt, til dels kan skyldes, at de pesticidstoffer, der har indgået i analyseprogrammerne overvejende stammer fra pesticider, der ikke længere er godkendt.

GEUS bemærker, at selvom der kan være mindre fortynding ved en eventuel forurening i BNBO, vil den resulterende forurening af det indvundne forurening være den samme, uanset om en forurening sker i eller udenfor BNBO.

Bemærkninger:

Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger stiller de grundlæggende krav, herunder specifikke krav om detektionsgrænser for en række forskellige stoffer, der indgår i miljøforvaltning.

Magnesium som enkeltparameter er fjernet fra vejledningen, og det er tilføjet at Mg/Ca forholdet samt fluoridindholdet kan anvendes som aldersindikatorer for specielt kalkmagasiner samt strontium for skrivekridt. Det er korrekt, at blandingsvand af forskellig alder kan forekomme i aktive indvindingsboringer og/eller boringer med lange filtre.

I Geo-vejledning 2018/2 afsnit 9.2 står der ”Grundvandets alder kan vurderes på basis af grundvandskemi og ved inddragelse af hydrogeologi.” Der står endvidere i afsnittet om aldersvurdering: ”Ved anvendelse af disse metoder (indikatorparametre) bør det huskes, at metoderne er unøjagtige, og at der forekommer faldgruber, idet fx en magnesiumrig (dolomit) kalk

kan give et afvigende resultat. Det er altid godt at anvende flere parametre, så det kan vurderes, hvorvidt de understøtter hinanden." Vejledningen er tilrettet ift. inddragelse af hydrologisk viden og metodens unøjagtighed. FRI's bemærkninger vedr. utætte boringer er medtaget i vejledningen.

I grundvandsovervågningen GRUMO analyseres overvejende for stoffer, der ikke længere er godkendt i Danmark. Disse stoffer formodes at have en større risiko for at udvaske til grundvandet end de fortsat godkendte pesticider. Det skyldes, at godkendelsesordningen for pesticider har udviklet sig over tid og nu er markant mere restriktiv end tidligere. Den væsentligste forskel er, at der for alle godkendte pesticider i dag foreligger en grundig vurdering af risikoen for udvaskning til grundvandet for både aktivstoffer og nedbrydningsprodukter, og at stoffer, der vurderes at udgøre en risiko, begrænses eller forbydes. Godkendte stoffer, der ved godkendelsen er vurderet at være relativt mobile i jord, indstilles desuden til test i VAP. Ud fra testresultaterne vurderes det efterfølgende, om der er behov for at sætte særlige restriktioner på anvendelsen af de pågældende stoffer. Såfremt testene viser en risiko for udvaskning, bliver det vurderet, om stofferne skal medtages i grundvandsmonitoringen GRUMO.

Det er korrekt, at den samlede forureningsmængde forbliver den samme, selvom der sker opblanding. Det er dog koncentrationen, der er relevant, og som kan være højere ved en forurening af grundvandet i BNBO, fordi der kan være mindre opblanding.

Datagrundlag - Forsyningsstruktur

KL og **Skanderborg Kommune** efterspørger, at vejledningen hjælper i vurderingen af, hvilke elementer, kommunerne skal have kendskab til for at kunne vurdere en borings kvalitet, hvornår og hvordan viden skal indsamle derom, og hvordan boringens kvalitet skal indgå i vurderingen, idet det jo ofte vil være muligt at lave en ny boring eller renovere boringen. **KL** foreslår yderligere beskrivelser af, hvordan elementerne i boringens kvalitet og alder samt vandindvindingens størrelse skal indgå i vurderingen. **Skanderborg Kommune** mener, at det er vigtigt, at vejledningen har et afsnit omkring vurdering af boringskvalitet, derunder hvilke elementer, kommunerne skal have kendskab til og hvordan de skal forholde sig, hvis data ikke er til rådighed, fx i form af manglende videoinspektion eller begrænsede boringsbeskrivelser.

Skanderborg Kommune mener, at afsnittet omkring forsyningsstruktur bør uddybes, derunder hvor stor en vægt det har ift. om en indsats er nødvendig. **Skanderborg Kommune** mener, at det er vigtigt med en yderligere beskrivelse af, hvordan boringens kvalitet og alder samt vandindvindingens størrelse skal indgå, idet de mener, at udkastet kan opfattes som at mindre indvindinger ikke har betydning. **Skanderborg Kommune** foreslår, at der ud over en henvisning til vandforsyningsplanerne også henvises til indsatsplanerne. **Skanderborg Kommune** mener, at det yderligere bør forklares, hvad der menes med, at lukning eller renowering af en boring samt opblanding med vand fra andre boringer kan være et alternativ til at gennemføre beskyttende tiltag i BNBO, samt hvorvidt etablering af en nødforsyningsledning til nabovandværk kan være et alternativ.

Bemærkninger:

Vejledningen er præciseret, så det er tydeliggjort, hvordan boringens kvalitet indgår i risikovurderingen. Udgangspunktet er, at en dårlig boringskvalitet ikke i sig selv kan bruges som argument for ikke at gennemføre indsatser i BNBO, hvis boringen er vigtig for vandforsyningen. Lukning af boringer, renowering af boringer, opblanding og etablering af nødforsyninger mv. er

tekniske tiltag, som kan sikre forsynings sikkerheden, men skal ikke erstatte de forebyggende tiltag, som beskytter det enkelte BNBO. Dette er præciseret.

Der er ikke krav om, at kommunen indsamler ny viden om boringens tilstand m.v., idet kommunen som vandforsyningsmyndighed forventes at have overblikket i forvejen. Kommunen opfordres til at trække på vandforsyningernes viden, i det omfang, hvor de ligger inde med viden, der er mere opdateret end kommunens. I de tilfælde, hvor et vandforsyningsselskab forsyner flere kommuner, er det vigtigt at der er en fælles vurdering på tværs af kommunegrænsen, jfr. vandforsyningslovens § 4.

Vejledningens afsnit 2.3 "Forsyningsstruktur" omhandler den nuværende og fremtidige forsyningsstruktur i den enkelte kommune, og herunder fordeling af de almene vandforsyningers forsyningsområder, beliggenhed og kapacitet af bestående og fremtidige almene vandforsyninger, en beskrivelse af hvorvidt de almene vandforsyninger skal nedlægges eller udbygges for at sikre en tilstrækkelig og hensigtsmæssig forsyning i kommunen. Miljøstyrelsen henviser i dette afsnit derfor til kommunens vandforsyningsplan, hvori forsyningsstruktur og planlægningen af denne beskrives. I de tilfælde – fx hvis en vandforsyningsplan ikke er fuldt opdateret – kan det være relevant at inddrage andet i vurderingen, derunder indsatsplaner eller vandforsyningernes egne strategier mv. Det vigtige er, at vurderingen sker på et opdateret grundlag. Dette er præciseret.

Størrelsen på de enkelte vandindvindinger og fordelingen af disse, kan variere meget fra kommune til kommune. Kommunen har kendskabet til fordeling og størrelse af de indvindingsboringer, der ligger i kommunen, og det vil således være den enkelte kommune, der kan bedømme hvor stor en betydning de enkelte vandindvindingsanlæg har, herunder betydningen i kommunens fremtidige vandplanlægning.

Udpegning af BNBO

Vordingborg Kommune mener, at det er uheldigt at BNBO kun vises for boringer med en gældende tilladelse, idet det har stor interesse for vandværker og lodsejere at se alle beregnede BNBO. **TREFOR Vand** foreslår, at regelsættet udformes, så også BNBO for boringer, der ikke endnu har en tilladelse, bliver omfattet af en mulighed for beskyttelse. **Landboforeningerne** undrer sig over, at vejledningen kun forholder sig til øjeblikssituationen, og spørger hvad der sker i tilfælde af, at en vandindvinding øges eller en boring sløjfes.

TREFOR Vand bemærker, at udkastet ikke adresserer de problemstillinger, der vedrører forsynings selskaber, der har administrativt forlængede indvindingstilladelser, søger om nye indvindingstilladelser eller udvidelse af disse, og som kan betyde at det tidsmæssigt bliver umuligt at opstarte indsatsen før efter 2020.

DANVA og Danske Vandværker mener, at vejledningen bør adressere, hvordan man skal forholde sig til tilfælde, hvor der er verserende sager (f.eks. ny eller fornyelse af en indvindingstilladelse), hvor BNBO endnu ikke er udlagt.

Vordingborg Kommune møder modstand hos lodsejere, hvor et vandværk ønsker at etablere en boring, fordi BNBO er ukendt på forhånd, og mener, at det kunne være ønskeligt at få adgang til en tilgængelig officiel beregningsmetode. **GEUS** mener, at der efter deres opfattelse er behov for en opdateret beskrivelse af beregningsmetoden fra 2007, da der er kommet ny viden til. **FRI** nævner, at de allerede nu mærker, at det er blevet markant vanskeligere at få lodsejers accept til etablering af nye

boringer, hvilket skyldes, at de ikke kan få klarhed om de dyrkningsmæssige og økonomiske konsekvenser. **FRI** mener, at det er nødvendigt, at BNBO-beregningen kan foregå hurtigt.

Bemærkninger:

Miljøstyrelsens beregningsmetode for BNBO tager afsæt i BNBO vejledningen fra 2007. Efter afgrænsning af BNBO udpeges BNBO i bekendtgørelse om udpegnings af drikkevandsressourcer. Hvis en vandindvindingstilladelse til en almen vandforsyning ændres væsentligt beregnes et nyt BNBO, som erstatter det tidligere, og sløjfes en boring udgår BNBO af næstkommende bekendtgørelse om udpegnings af drikkevandsressourcer. Der er ikke hjemmel til at udpege BNBO for boringer uden en gældende indvindingstilladelse. For tilladelser, som har indgået i høringsudgaven af udpegningsbekendtgørelsen, men som blev udtaget i den endelige bekendtgørelse grundet manglende tilladelse, kendes det fremtidige BNBO og afgrænsningen kan derfor som udgangspunkt lægges til grund, når arbejdet påbegyndes, parallelt med, at der udstedes en vandindvindingstilladelse. Kommunerne kan rekvirere data hos Miljøstyrelsen (Grundvandskortlægningen).

Kommunernes pligt til at gennemgå og vurdere BNBO vil også være gældende i forhold til BNBO der udpeges efter ikrafttrædelsen af de nye regler. Kommunerne kan derfor indtænke drikkevandsbeskyttelsen for nye boringer og boringer med ændrede indvindingstilladelser på et tidligt tidspunkt selvom et nyt BNBO endnu ikke formelt er udpeget. Det forventes dog grundlæggende samtidig, at forebyggende tiltag til beskyttelse af ressourcen, derunder i BNBO, allerede er en naturlig del af arbejdet med at revidere gældende tilladelser, samt give tilladelse til og etablere nye boringer.

Miljøstyrelsen er ved at revidere proceduren for BNBO-beregning. Så snart dette arbejde er afsluttet, vil denne blive offentlig tilgængelig, hvorefter den kan benyttes af interessenter til beregning af BNBO scenarier. Dette er præciseret i vejledningens afsnit 1.4.

Tiltag

Egedal Kommune beskriver det tilfælde, hvor en vandforsyning står over for udfordringer, som gør at de af andre årsager skal finde alternative forsyningsmuligheder, og spørger til nødvendigheden af, i den sammenhæng, at gennemføre en risikovurdering, tvinge vandforsyningen til at indgå frivillige aftaler og meddele påbud. **Egedal Kommune** spørger, om det er kommunens opgave at argumentere for og imod proportionaliteten af tiltag.

KL og Skanderborg Kommune efterspørger anvisninger på, hvilke parametre der skal indgå for at finde den bedste løsning, flytning af boring, nedlæggelse af vandværk, dyrkningsaftaler, opkøb osv.

Skanderborg Kommune spørger, på baggrund af den situation hvor en risikovurdering har vist at BNBO er sårbart, hvordan vurderingen af, om en indsats er nødvendig, skal foretages.

Nordsjællands Landboforening foreslår, at det tilføjes at kommunen ikke kan lægge sig fast på et tiltag, før der har været forhandling om andre tiltag, og at hele paletten af tiltag skal inddrages, herunder specielt salg af jord til dagsværdi med inddragelse af jordfordeling.

Bemærkninger:

Hvis kommunen vurderer, evt. i samråd med vandforsyningen, at det af andre årsager skal findes alternative forsyningsmuligheder, kan dette indgå i risikovurderingen, som dermed ikke behøver at

være så omfattende. Dette er præciseret i indledningen til kapitel 2. I den årlige statusindberetningen kan der for manglende inddragelse af parametre henvises til, at boringen vil blive sløffet og hvornår det vil ske. Kommunen må selv begrunde valg af løsning, derunder om et tiltag er proportionalt ift. effekten.

Valg af den bedste løsning bør så vidt muligt ske efter en fælles drøftelse, som det også fremgår af tillægsaftalen: "... kommunerne [skal] i så vidt omfang som muligt [...] afsøge muligheden for at lave frivillige aftaler med lodsejerne, således at der opnås lokalt forankrede løsninger i et samarbejde mellem kommune, almen vandforsyning og lodsejer". Dette er præciseret i indledningen til kapitel 3/3.1.

Gunderød Vandværk foreslår, at parcelhuse og landbrugsejendomme, beliggende i fremtidige BNBO, undtages for restriktioner mht brug af pesticider og træbeskyttelse, da de ellers bliver svære at vedligeholde og sælge.

Skanderborg Kommune efterspørger en yderligere beskrivelse af, hvordan udarbejdelse af overvågningsprogram, etablering af overvågningsboring, opsporing af ubenyttede boringer og brønde, renovering af aktive vandværksboringer og vandforsyningernes pumpestrategi kan være et beskyttende tiltag, jfr. formålet med BNBO-aftalen. **HOFOR** mener, at udarbejdelse af et overvågningsprogram eller etablering af en overvågningsboring ikke er tiltag, der beskytter grundvandet og derfor bør fjernes, så kommunerne ikke kan legalisere mangel på indsats ved at tvinge vandforsyninger til at etablere overvågningsboringer. **L&F** mener, at tiltaget "beredskab ved spild og uheld" mangler i skemaet, og foreslår at opstille tiltagene alfabetisk, da man som læser efterlades med indtryk af, at der er prioriteret i rækkefølgen.

Skanderborg Kommune mener, at de øverste 6 tiltag [skemaet i afsnit 2.5 side 13 i udkastet] bør beskrives yderligere i kapitel 3, gerne med beskrivelser af, hvad man særligt skal være opmærksom på, så kommunerne får et værktøj til, hvordan disse kan gennemføres.

HOFOR mener, at opkøb af jord kan være en dyr løsning, og at rammerne for kommune og vandforsyning bør beskrives nærmere, derunder hvem der kan opkøbe, eje og drive jord, hvorvidt vandforsyningen kan blive tvunget til at erhverve og drive landbrugsjord, derunder om det er lovligt ift landbrugsloven og vandsektorloven, samt hvorvidt vandforsyningen kan blive pålagt at betale overpris ved en kommunal aftale om opkøb af jord.

Nordsjællands Landboforening foreslår, at de tiltag, der er beskrevet i multifunktionel jordfordeling med fordel kan anvendes, og nævner at i vådområdeprojekter er det ofte salg af projektjord sammen med jordfordeling, der er med til at få et projekt igennem. **Danske Regioner** finder, at jordfordeling bør beskrives i vejledningen, idet det er et oplagt instrument at tage i anvendelse i arbejdet med BNBO. **HOFOR** foreslår, at jordfordeling bør beskrives i vejledningen, da den kan medvirke til at der lettere kan indgås frivillige aftaler, derunder at kommunalt eller statsligt opkøb af byttejord kan være relevant for at få beskyttelsen til at gå op.

Bemærkninger:

Indsatsen er rettet mod den erhvervs-mæssige brug af pesticider. Anvendelse af træbeskyttelsesmidler på parcelhuse og landejendomme falder derfor udenfor rammerne af tillægsaftalen til pesticidstrategien. Kommunernes vurdering af, hvorvidt BNBO skal beskyttes mod anvendelse af træbeskyttelsesmiddel er derfor ikke medtaget i denne vejledning. Ift. fremtidige BNBO vil det være hensigtsmæssigt at sikre at områderne er velbeskyttede mod udvaskning, derunder kan boringerne lægges i områder, hvor der ikke anvendes pesticider.

Der er ændret i foreslåede tiltag i tabellen i afsnit 2.5. Tiltag er nu alene rettet mod at reducere risikoen for udvaskning af pesticider fra erhvervsmæssig brug. Det er præciseret, at opsporing af ubenyttede brønde og borer og også skal følges af en sløjfning for at have en virkning. Beredskab for spild og uheld tilføjes ikke, idet det i forvejen bør være en del af den beredskabsplan, kommuner skal udarbejde. Rækkefølgen bibeholdes så den svarer til listen i indsatsplanvejledningen.

Miljøstyrelsen har bedt KL om at udarbejde paradigmer for frivillige aftaler, samt en tilhørende procedurebeskrivelse, som det er forventningen vil kunne støtte kommunerne i forhold til hvordan de forskellige tiltag, som nævnes i tabellen i afsnit 2.5, skal gennemføres i praksis.

Opkøb af jord kan allerede i dag indgå som en mulighed indenfor gældende regulering. Efter vandforsyningslovens § 13 d kan en kommune eller en almen vandforsyning blandt andet indgå frivillige aftaler om opkøb af arealer af hensyn til gennemførelse af en indsatsplan. Opkøb af arealer indgår således som en af flere muligheder for at opnå en tilstrækkelig beskyttelse af drikkevandet. Det fremgår af tillægsaftalen om BNBO, at der er et politisk ønske om, at man først afsøger muligheden for at lave frivillige aftaler. Dette vil indbefatte, at man gennemgår forskellige løsningsmuligheder for at stoppe den erhvervsmæssige brug af pesticider i BNBO, herunder er det korrekt, at multifunktionel jordfordeling kan tages i brug. For at få adgang til multifunktionel jordfordeling skal der ifølge udkast til model for multifunktionel jordfordeling udvikles og beskrives et projekt, der 'leverer' på mindst 3 prioriterede formål. Rent vandmiljø er ét af de mulige formål for at kunne indgå i multifunktionel jordfordeling. Det bemærkes dog, at modellen endnu ikke er endelig. Det er præciseret i vejledningen, at kommunerne har mulighed for at tænke BNBO ind i multifunktionel jordfordeling.

Samspil med indsatsplaner

DANVA og Danske Vandværker mener, at det med fordel kan beskrives, hvordan BNBO-beskyttelsen kan samtænkes med indsatsplanlægningen og dens beskyttelsestiltag. **DANVA og Danske Vandværker** mener, at det er nødvendigt at fastlægge retningslinjer for, hvordan der tages hensyn til de allerede eksisterende indsatsfor grundvandsbeskyttelse, som er blevet betalt af de enkelte vandværker. **KL** mener, at der mangler en beskrivelse af, hvordan eksisterende pesticidindsatser i vedtagne indsatsplaner skal spille sammen med den nye tillægsaftale, derunder om og hvordan allerede vedtagne indsatsplaner skal revideres, samt hvordan kommuner og vandforsyninger skal forholde sig til tidsfrister i vedtagne planer, der går længere, f.eks. 2024. **Egedal Kommune** spørger, hvorvidt kommunen selv kan bestemme, om BNBO vurderingerne skal indgå i en indsatsplan eller ej. **Skanderborg Kommune** spørger, hvorvidt det forventes, at kommunerne reviderer allerede vedtagne indsatsplaner, derunder den allerede foretagne risikovurdering.

Bemærkninger:

Det er helt op til kommunen, i hvilket omfang beskyttelsen af BNBO er en del af indsatsplanlægningen, og om der er behov for revidering af allerede vedtagne indsatsplaner. Miljøstyrelsen opfordrer dog til, at indsatsen i forhold til beskyttelse af BNBO ses i sammenhæng med indsatsplanlægningen og at viden og data fra kommunernes indsatsplanarbejde og den grundvandskortlægning der ligger bag, inddrages, når kommunen skal foretage en risikovurdering af de enkelte BNBO.

I forbindelse med indsatsplanarbejdet kan der allerede være taget stilling til behovet for beskyttelse i et område, og således allerede være igangsat beskyttende tiltag, som omfatter et til flere af de BNBO,

der er udlagt i den enkelte kommune. Indsatsplanerne er, som andre kommunale planer, omfattet af en almindelig forvaltningsretlig pligt til at blive holdt a jour, når der opstår situationer, som på væsentlig måde påvirker grundlaget for indholdet i planerne, derunder risikovurderingen og beslutning om nødvendige tiltag. Vejledningen kan give anledning til at kommunerne kan vælge at revidere en indsatsplan, fordi kommunen vurderer, at det er nødvendigt at gennemgå BNBO igen. Indsatsplanvejledningens afsnit 6.7 indeholder yderligere eksempler på forhold, som kan lede til et behov for opdatering af en indsatsplan.

Fase 2

Egedal Kommune spørger, hvorvidt kommunerne i fase 2 skal løfte en bevisbyrde for nødvendigheden af et generelt forbud, idet der i givet fald ligger en stor kommunal opgave, før et generelt forbud kan implementeres.

Aarhus Kommune og **Skanderborg Kommune** mener, at indholdet af fase 2 bør beskrives, da det er vigtigt at kende konsekvenserne af ikke at indgå en aftale, når indholdet af en aftale drøftes med lodsejer. **KL** savner en beskrivelse af, hvordan fase 2 bliver gennemført og hvad der er af opgaver for hhv kommunerne og staten i de to faser. **KL** spørger, hvordan erstatning/kompensation adskiller sig i de to faser. **Skanderborg Kommune** spørger, hvordan fase 2 bliver gennemført. **FRI** mener, at det har stor betydning for alle parter at vide, hvad der vil ske i fase 2.

KL og **Vordingborg Kommune** spørger, hvad vandforsyningerne og lodsejerne får ud af at gå i gang med fase 1 frem for blot at afvente forbuddet i fase 2. **Egedal Kommune** mener, at det i kommunerne vil blive et vigtigt ressourcemæssigt spørgsmål, hvor langt man skal gå med at forsøge i fase 1. **DANVA** og **Danske Vandværker** mener, at vejledningen bør indeholde vejledende skabeloner for de aftaler, der skal indgås og tinglyses, og at afsnittet bør udformes, så det klart formidler budskabet om, at der er et incitament for lodsejere til at indgå frivillige aftaler frem for at vente til fase 2. **Nordsjællands Landboforening** frygter, at kommunerne ikke vil føre helhjertede forhandlinger, når de ved at pesticidfri drift vil blive indført ved lovindgreb i fase 2. **FRI** bemærker, at fordi der ikke i udkastet er taget stilling til, hvorledes lovkrav og generelt forbud vil stille lodsejeren økonomisk, stiller det denne i en klemme, fordi de ikke kan vurdere om det er en ulempe at indgå frivillige aftaler.

Egedal Kommune spørger, hvorvidt erstatning ved et generelt forbud (efter 2022) tænkes udmålt ud fra et fælles grundlag/mere eller mindre en fast takst, eller pba en konkret vurdering på ejendomsniveau, som kan tages til taksationskommissionen i tilfælde af uenighed. Kommunen mener, at ressourcer og varighed af denne opgave skal tænkes ind i processen.

Bemærkninger:

I fase 1 vil kommunerne efter en konkret vurdering skulle tage stilling til indsatsbehovet for boringerne. Aftaleparterne vil hvert år modtage en status på den kommunale indsats i forhold til beskyttelse mod forurening med pesticider i BNBO til brug for aftaleparternes vurdering af fremdriften.

I 2022 vil der desuden blive gennemført en evaluering, hvor Miljø- og Fødevarerministeriet vil opgøre hvor mange BNBO, der er blevet gennemgået og hvilke nye beskyttelsesinitiativer, der er iværksat. For de BNBO, hvor kommunerne har besluttet, at der ikke skal foretages en yderligere indsats, vil Miljø- og Fødevarerministeriet foretage en vurdering af, om indsatsen er i overensstemmelse med vejledningen, herunder om der fortsat er BNBO med risiko for forurening af grundvandet.

Såfremt kommunerne ikke er kommet i mål med beskyttelsen mod fare for forurening af BNBO inden udgangen af 2022, er aftaleparterne enige om at gennemføre et generelt forbud mod sprøjtning i BNBO. Såfremt der indføres et generelt forbud i fase 2, vil det ske ved lov. Kommunerne vil således ikke lave konkrete vurderinger af behovet for beskyttelsesindsatser og skal dermed ikke skulle løfte bevisbyrder.

Ved et generelt forbud mod brug af pesticider i BNBO, vil der blive indført en kompensationsordning for forbuddet, EU's statsstøtteregele kan medføre, at nogle landmænd ikke kan drage fuld nytte af kompensationsordningen. For at sikre at alle landmænd får fuld dækning for deres tab, vil der derfor være behov for, at der opkøbes flere arealer i BNBO. Mange landmænd forventes ikke, at ønske opkøb, men vil fortrække den fleksible brug af arealerne som vil være mulig i fase 1.

Det vil således være i både kommunernes, vandværkernes og landmændenes interesse at indgå frivillige aftaler eller påbud i fase 1. Anvendelsen af de eksisterende muligheder for frivillige aftaler og regler om påbud vil give flere muligheder for at lave fleksible og lokalt forankrede løsninger, som i højere grad end et generelt sprøjteforbud vil kunne tilgodese både hensynet til en hensigtsmæssig drift af en landbrugsejendom og behovet for beskyttelse.

Indgåelse af frivillige aftaler

Egedal Kommune vurderer, at den samlede risikovurdering samt efterfølgende sagsbehandling på ejendomsniveau (forhandling, varsler, påbud osv.) erfaringsmæssigt er en meget lang proces, som kommunerne umuligt kan gennemføre for alle BNBO inden år 2022 for alle BNBO. **FRI** vurderer, at udgangen af 2022 er et ambitiøst mål, da det hidtil har været overordentlig vanskeligt at gennemføre frivillige aftaler inden for en kort årrække.

Nordsjællands Landboforening fremhæver, at det er vigtigt, at lodsejerne inddrages fra projektstart og at det ikke bliver forhandlinger under trussel med påbud og lovindgreb. **Dansk Skovforening** mener, at kommunerne skal være pligtige til at forsøge at indgå en frivillig aftale som det første og nævner specifikke formuleringer i udkastet, som bør omformuleres.

Skanderborg Kommune vurderer, at det kan forvirre læseren, at der bruges megen plads i udkastet på en beskrivelse af miljøbeskyttelseslovens § 24 og § 26 a, når opgaven i fase 1 er at forsøge at finde frivillige lokale løsninger. **Skanderborg Kommune** mener, at kapitel 3 bør tages ud af udkastet, som i stedet skal omskrives til, hvordan kommunerne gennemfører en frivillig aftale.

Aarhus Kommune tilbyder, sammen med Aarhus Vand A/S, at bidrage til det videre vejledningsarbejde med praktiske erfaringer gennem de sidste par årtier, så vejledningen kan blive mere konkret og suppleres med eksempler på både forløb og aftaler.

Aarhus Kommune mener, at det er essentielt, at de præcise betingelser og erstatninger for både aftaler og påbud kendes, når forhandlingerne om aftaler skal gennemføres. **KL** ønsker en uddybning af, hvordan frivillige aftaler indgås, også set ift incitamentsstrukturen i fase 1 og 2, da dette formodes at være den primære opgave for kommunen. **KL** og **Skanderborg Kommune** efterspørger arbejdsgange for frivillige aftaler, derunder hvordan kommunerne laver aftaler på vandværkernes vegne og hvilket råderum, der er til at beslutte hvilken løsning der er bedst at gennemføre (økonomisk billig vs dyr).

HOFOR foreslår, at vejledningen udbygges med yderligere vejledning i gennemførelse af tiltag (fra kapitel 3 og frem), idet det er en ny opgave for mange kommuner. Det er desuden HOFORs erfaring, at beskyttelse af et område alene ved frivillige aftaler, kun sker i begrænset omfang, med mindre der er udsigt til et påbud.

Skanderborg Kommune foreslår, at der i vejledningen indgår en bedre beskrivelse af, hvordan man kan gå til opgaven, med eksempler på tilgange til, hvordan man forsøger at lave en frivillig aftale (f.eks. individuelle møder med hver lodsejer, brev, fællesmøder mv.).

KL og Skanderborg Kommune efterspørger, hvordan den konkrete individuelle vurdering af erstatningsfastsættelse skal foretages, og foreslår eksempler fra landbrugsejendomme og for andet erhverv. **DANVA og Danske Vandværker** mener, at der er en særskilt problematik for arealer udlagt til økologi omkring, hvordan der kan ske kompensation ved bindende aftaler på disse arealer, så det sikres, at der ikke efterfølgende omlægges til konventionel drift uden de nødvendige restriktioner, og foreslår det afklaret i vejledningen eller i en snarlig revision af relevant vejledningsmateriale om økologitilskud. **L&F** bemærker, at omlægning til økologi ikke er et varigt virkemiddel og foreslår et regneeksempel til bilag 1 med en økologisk bedrift, da økologitilskuddet vil falde bort ved en tinglysning af et areal som sprøjtefrit. **Landboforeningerne** finder det afgørende, at der ikke skelnes til nu-driften, da der er tale om varige bindinger. Alle lodsejere bør derfor stilles lige, da uafklarede forhold omkring et eventuelt beskyttelseskrav ellers vil stille de økologiske landmænd ringere end de konventionelle.

Dansk Skovforening formoder, at indirekte tab også er omfattet af formuleringen "lidt et tab" i afsnit 3.2.1.

L&F finder, at første sætning i afsnit 3.1 skal omformuleres for at understrege det politiske ønske om at søge at indgå frivillige aftaler i fællesskab.

L&F finder, at teksten i afsnit 3.1.1 omkring sanktioner skal erstattes af et nyt afsnit, der henviser til miljøbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesregler, idet der ikke i den politiske aftale er oplæg til regulering af bodsbestemmelser.

Vordingborg Kommune efterspørger en nærmere beskrivelse af, hvordan erstatningen fastsættes, og mener, at der bør laves en erstatningsfastsættelse for alle aftalearealer i BNBO.

Nordsjællands Landboforening finder det beklageligt, at proceduren ikke mere detaljeret tydeliggør lodsejernes rettigheder, herunder klagemuligheder mv.

Bemærkninger:

Det er et politisk ønske, at opgaven gennemføres hurtigt, samt at kommunerne får til og med 2022 til at løse opgaven i fase 1. Fase 1 og fase 2 er beskrevet ovenfor.

Af tillæg til pesticidstrategien fremgår, at "det er aftaleparternes ønske, at kommunerne i så vidt omfang som muligt skal afsøge muligheden for at lave frivillige aftaler med lodsejerne, således at der opnås lokalt forankrede løsninger i et samarbejde mellem kommune, almen vandforsyning og lodsejer." Således er det i vejledningen skrevet, at kommunerne bør bestræbe sig på at indgå frivillige aftaler, hvilket vil være i tråd med det forvaltningsretslige princip om at vælge den mindst indgribende løsning. Påbud i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 26 a kan kun meddeles, hvis kommunen forinden har forsøgt at indgå frivillige aftaler. Påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24

kræver ifølge loven ikke, at der forinden er forsøgt med en frivillig aftale. Derfor kan det ikke i vejledningen gøres pligtig i alle tilfælde at forsøge med en frivillig aftale.

KL udarbejder for Miljøstyrelsen procesbeskrivelser og paradigmer for frivillige aftaler på baggrund af "best practice", bl.a. indsamlet fra alle kommuner. Det er målet, at resultatet af dette vil være en god støtte for kommunerne. IFRO (Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi, KU) udarbejder eksempler på erstatningstakster, som ligeledes har som mål at være en god støtte for den konkrete fastlæggelse af erstatning.

Teksten i første del af kapitel 3 er tilpasset, således at det understreges, at muligheden for frivillige aftaler bør afsøges, så der opnås lokalt forankrede løsninger i samarbejde mellem kommune, vandforsyning og lodsejer. Afsnit 3.1.1. handler om frivillige aftaler generelt, herunder vandforsyningslovens § 13 d. Underafsnittet om "Aftalens indhold" nævner alene kontrol og sanktioner som eksempel på elementer, som det er vigtigt at huske i en aftale, idet det er korrekt, at der ikke i den politiske aftale er oplæg til regulering af bodsbestemmelserne.

Proceduren nævner ikke klagemuligheder, da der er tale om miljøbeskyttelseslovens almindelige klageregler. Som ved alle afgørelser truffet af den offentlige forvaltning, skal kommuner, når de træffer afgørelse om påbud i henhold til §§ 24 eller 26 a, iagttage forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse og klagevejledning. Dvs., at kommuner i forbindelse med en afgørelse skal sikre, at lodsejerne blive bekendt med deres klagemuligheder.

I forhold til spørgsmålet om erstatning i forbindelse med rådighedsindskrænkninger efter miljøbeskyttelseslovens § 24 og § 26 a, så følger det af bestemmelserne, at i tilfælde af indgreb mod bestående lovlige forhold kun kan gives mod fuldstændig erstatning. I det omfang en rådighedsindskrænkning medfører et udbyttetab vil dette blive erstattet. I nogle tilfælde vil hele arealet blive erhvervet og eventuelt videresolgt med tinglyste klausuler angående arealets videre anvendelse.

Erstatningen opgøres i overensstemmelse med miljøbeskyttelseslovens § 61 som udgangspunkt "i mindelighed", men hvis dette ikke er muligt, vil spørgsmålet om erstatning og størrelsen på denne blive afgjort af taksationsmyndighederne.

I forhold til restriktioner for økologiske landmænd vil det som det fremgår af vejledningen betyde, at de ikke kan modtage økologisk arealtilskud. Der kan laves aftale med landmanden om, at kommunen oplyses om salg af jord eller omlægning til konventionelt brug. Kommunen skal vurdere, om der er en risiko på arealet og et evt. påbud vil bl.a. skulle ske ud fra en proportionalitetsbetragtning.

Der vil i vejledningens bilag 1 komme en udbygning af, hvordan der konkret kan beregnes erstatningstakster, og hvilke omkostninger, der kan medregnes.

Evaluering af kommunernes arbejde

Bæredygtigt Landbrug finder det besynderligt, at ministeriet ikke som udgangspunkt stoler på kommunens konkrete vurdering, når der vurderes, at der ikke skal foretages en indsats, men ikke når det vurderes, at der skal foretages en indsats, idet det er usaglig forskelsbehandling. **Bæredygtigt Landbrug** bemærker, at det kræver udtrykkelig lovhjemmel, hvis ministeriet vil træffe afgørelser i stedet for kommunen i de sager, hvor kommunen har afgørelseskompetencen, og mener, at det er et

voldsomt skred i retssikkerheden at disse afsnit af vejledningen udgår. **Nordsjællands Landboforening** bemærker, at der ikke er krav om evaluering, hvis kommunen vurderer der er behov for indsats, hvilket kan stille lodsejerne i en situation, hvor de ikke føler, at deres sikkerhed for en korrekt procedure er opfyldt.

KL efterspørger en klar beskrivelse af den statslige evaluering af kommunernes arbejde, derunder hvilke elementer evaluering omfatter, datagrundlaget og ikke mindst kriterierne for succes. **KL** efterspørger klarhed om evalueringens konsekvens: Vil et generelt sprøjteforbud gælde i alle kommuner eller kun der, hvor evalueringen viser, at parterne ikke har gjort det ”godt nok”? .

Bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriets evaluering jf. tillæg til pesticidstrategien sker på nationalt niveau af den generelle beskyttelse af landets BNBO. Miljø- og Fødevareministeriet vil opgøre, hvor mange BNBO der er blevet gennemgået og hvilke nye beskyttelsesinitiativer, der er iværksat. For de BNBO, hvor kommunerne har besluttet, at der ikke skal foretages en yderligere indsats, vil Miljø- og Fødevareministeriet foretage en vurdering af, om indsatsen er i overensstemmelse med den skærpede vejledning om BNBO, herunder om der fortsat er BNBO med risiko for forurening af grundvandet. Udmøntning af evalueringen vil blive nærmere beskrevet i det kommende lovforslag. Miljø- og Fødevareministeriet har ikke kompetence til at realitetsbehandle en kommunal afgørelse og der vil således alene blive foretaget en generel evaluering af indsatsen og ikke truffet nye afgørelser om indsatser.

Med henvisning til Landboforenings bemærkning om lodsejernes retssikkerhed bemærkes herudover, at den enkelte lodsejers retssikkerhed, i lighed med andre forvaltningsretlige afgørelser, vil blive beskyttet igennem de almindelige forvaltningsretlige bestemmelser om høring og klageret.

Finansiering

Egedal Kommune noterer, at der ikke fremgår af udkastet, hvordan kommunerne skal finde ressourcer til at løfte opgaven i fase 1, og foreslår, hvis der skal tildeles DUT-midler, at det sker efter, hvor mange boringer de pågældende kommuner har og skal vurdere og udmønte, og altså tildeles den kommune, der har opgavebyrden med risikovurdering, udførelse af beskyttelse osv.

Egedal Kommune spørger, hvorvidt udgifter til forarbejder til både frivillige aftaler og eventuelle forbud altid kan kræves afholdt af vandforsyningen, eller om dette vil kræve en aftale mellem kommune og vandforsyning i hvert enkelt tilfælde?

Skanderborg Kommune mener, at regningen for erstatningen ikke kan sendes videre til vandforsyningerne med den nuværende lovgivning, med mindre der er vedtaget en indsatsplan og aftalen derved laves med hjemmel i vandforsyningslovens § 13 d.

Bemærkninger:

Vedrørende finansieringen af kommunernes arbejde vil den økonomisk kompensation for de kommunale opgaver blive afklaret i forbindelse med lov- og cirkulæreprogram 2018/2019, som udmøntes til kommunerne på bloktilskudsaktstykket for 2020.

Vejledningen omhandler de beløb, der udbetales til lodsejeren som følge af en frivillig aftale i henhold til vandforsyningslovens § 13 d eller som erstatning i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 64 a som følge af et påbud i henhold til 26 a. Kommunens udgifter til forberedelse og indgåelse af aftalerne

eller udstedelse af påbud er ikke omfattet af vandforsyningslovens § 13 d eller miljøbeskyttelseslovens §§ 26 a og 64 a.

Vandforsyningsloven beskriver således frivillige aftaler indgået af en kommunalbestyrelse eller en almen vandforsyning på baggrund en indsatsplan. Således fremgår det af § 13 d, at "det beløb, der ifølge aftalen tilkommer ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen" i visse tilfælde kan kræves betalt af den almene vandforsyning.

Det bemærkes, at der i vandprisen iflg. vandforsyningslovens § 52 a stk. 1 nr. 10 bl.a. kan medregnes udgifter til "kortlægning, overvågning og beskyttelse af de vandressourcer, som anlægget indvinder fra eller i fremtiden kan forventes at indvinde fra, i det omfang en sådan supplerende overvågning og beskyttelse ud over den offentlige kortlægning, overvågning og beskyttelse er nødvendig eller hensigtsmæssig for vandforsyningsanlægget".

Skanderborg Kommune mener, at der bør tages højde for skattefritagelse i den kommende lovgivning, idet det ikke vil give mening at kommunerne skal vedtage at ville give påbud i alle BNBO for at sikre lodsejerne skattefritagelse, når der kommer et generelt forbud fra staten efter 2022. **HOFORs** erfaring er, at det kan være en væsentlig motivationsfaktor, at et påbud kan gøre kompensationen skattefri, og foreslår at der indhentes en vurdering fra SKAT frem for at hver kommune/lodsejer skal gøre det særskilt. **L&F** finder, at afsnit 3.2.4 (nederst side 19 samt side 20) er problematisk, idet der lægges op til en individuel vurdering af, om en erstatning er skattefri, og at som afsnittet er formuleret nu, ses der ikke incitament til at indgå en frivillig aftale med en risiko for beskatning.

DANVA og Danske Vandværker opfordrer til, at resultaterne fra Københavns Universitets opgave med at tage stilling til en erstatningsberegning, der som forudsat giver fuld erstatning til lodsejerne, bruges til at tilføje vejledning om, hvorledes der beregnes fuld kompensation, så vejledningen umiddelbart kan bruges af parterne, når kompensationens størrelse skal aftales.

DANVA og Danske Vandværker mener, at det bør sikres, at vandsektorlovsselskabernes økonomiske ramme kan udvides ved aktiviteter til sikring af BNBO (dvs kan medregnes som miljømål, hvor udgifterne tillægges rammen) uanset om det er en frivillig aftale eller et påbud, der ligger til grund for en aktivitet, ligesom det bør være en ikke-påvirkelig omkostning i de økonomiske rammer.

DANVA og Danske Vandværker mener, at det bør beskrives, at omfattende restriktioner på et areal vil kunne påvirke ejendomsværdien, samtidig med at det kan være svært at få nedsat ejendomsvurderingen.

Bemærkninger:

Fortjeneste ved salg på ekspropriationslignende vilkår – tilsvarende erstatning ved ekspropriation – kan efter de gældende skatteregler skattefritages, hvis der er ekspropriationshjemmel og vilje til ekspropriering i mangel af frivillig aftale. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag. Hvis der ønskes en afklaring af de skattemæssige konsekvenser, er der mulighed for at bede Skatteforvaltningen om et bindende svar.

I forhold til erstatninger og opgørelsen af denne vil Miljø- og Fødevareministeriet fremhæve, at udgangspunktet er, at såfremt en restriktion medfører et udbyttetab, så vil der blive udbetalt fuld erstatning på baggrund af det konkrete udbyttetab. Erstatningen vil således blive givet efter almindelige regler om erstatningsfastsættelse på baggrund af en konkret vurdering, hvor bl.a. den

hidtidige erhvervsmæssige anvendelse af arealet, markedsprisen og omfanget af de restriktioner, der bliver pålagt ejendommen, indgår i vurderingen.

Vandsektorlovselskabernes økonomiske rammer er Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets ressort, hvorfor Miljøstyrelsen har orienteret Energistyrelsen om høringssvaret.

Der vil blive udarbejdet et bilag til den endelige udgave af vejledningen på baggrund af beregningerne fra Københavns Universitet, hvor muligeerstatningsniveauer vil blive beskrevet. Det vil blive præciseres, at der er tale om en individuel bedømmelse i hver enkel sag, hvorfor niveauet kan variere.

Omfattede arealer

Egedal Kommune spørger, hvilke arealer, der er omfattet af erhvervsmæssig brug, derunder hvorvidt kirkegårde er omfattet. **HOFOR** spørger, om vedligeholdelse af erhvervsmæssige arealer på eksempelvis transportvirksomheder hører under betegnelsen. **FRI** spørger, om pesticidfri drift også omfatter indvindingsarealer i byområder, som f.eks. Frederiksberg.

DANVA og Danske Vandværker bemærker, at idet BNBO ikke tager højde for markstruktur bør der i vejledningen gives anbefalinger til, hvordan der opnås en hensigtsmæssig arrondering ifm udlægning af BNBO, så markparceller, der kun vanskeligt kan dyrkes på fornuftig vis, undgås i videst mulig udstrækning. **Landboforeningerne** foreslår, at det tydeligere fremgår, at der er mulighed for at revidere den ønskede afgrænsning, hvor det giver mening ift både markdrift og behov for indsats. **HOFOR** foreslår, at afsnit om geografisk afgrænsning udbygges og løftes op i særskilt afsnit, da det er et vigtigt emne. **L&F** mener, at afsnittet skal revideres, så det fremgår at det af de-figureringsmæssige årsager skal være muligt at foretage en forskydning af afgrænsningen, idet afsnittet pt. er skrevet, så der kun kan lægges ekstra areal til BNBO.

Dansk Skovforening mener, at det er fair at give lodsejeren en ret til at kunne kræve et ukurant restareal inddraget i aftalen.

Bemærkninger:

Ved erhvervsmæssig anvendelse forstås brug af pesticider af en professionel bruger, dvs. enhver person, der anvender pesticider i forbindelse med sine erhvervsmæssige aktiviteter, herunder sprøjteførere, teknikere, arbejdsgivere og selvstændige i både landbrugssektoren og andre sektorer. Private hus- og haveejere berøres derfor ikke af lovforslaget. Det vil hovedsageligt være traditionelle jordbrugere, der bliver berørt af lovforslaget, dvs. erhvervsmæssig pesticidanvendelse tilknyttet konventionelt jordbrugsdrift (landbrug, skovbrug, gartneri, frugtavler, planteskoler, juletræsproduktion m.v.). Golfklubber, gartnerier, planteskoler, hoteller m.v. vil imidlertid også være omfattet, i det omfang de har et statsligt udpeget boringsnært beskyttelsesområde på deres ejendom.

Kirkegårde vil således også kunne være omfattet.

Miljøstyrelsen er enig i, at det er vigtigt, at der laves aftaler, der bedst muligt tager hensyn til den praktiske arealanvendelse, som anført i afsnit 3.1.1. Emnet forventes at blive uddybet i forbindelse med sammenskrivningen af nærværende vejledning og 2007-vejledningen.

Andet

L&F finder det stærkt problematisk, at der mangler en klar definition af ordet ”forurening” i forhold til fund af pesticider i grundvand, og det hverken skal eller kan være op til den enkelte kommune at definere ordet. **L&F** mener, at vejledningen bør uddybe begrebet i relation til BNBO, f.eks. i forlængelse af punkt 1.1.

Bemærkninger:

Miljøbeskyttelsesloven fastlægger ikke præcist, hvad der skal forstås ved forurening og der er således ikke en nærmere definition af forureningsbegreberne i §§ 24 og 26a.

”Miljøbeskyttelsesloven af 1991 med kommentarer af Jørgen Bjerring og Gorm Møller, 1. udgave” beskriver, hvordan begrebet forurening defineres i andre restkilder, og konkluderer, at begreberne ”skade, forringelse og forstyrrelse er centrale elementer i de forskellige grundlæggende definitioner af forurening”. Således konkluderes det, at en udledning med andre ord kun ”karakteriseres for forurening, hvis udledningen har miljø- eller sundhedsskadelige egenskaber, men det er ikke afgørende, om den enkelte udledning isoleret set er i stand til at medføre skadevirkninger [...]” jf. Miljøbeskyttelsesloven af 1991 med kommentarer side 65 ff..

DANVA og Danske Vandværker ser gerne, at alle aktiviteter for beskyttelse af grund- og drikkevand tænkes sammen og finansieres gennem en statsligt etableret central ”vandfond” finansieret gennem afgiften på ledningsført vand.

DANVA og Danske Vandværker foreslår, for at understøtte at vejledningen er anvendelsesorienteret, at der tilføjes et flowdiagram eller lignende, der også illustrerer ansvarsfordelingen mellem de forskellige aktører, både for at sikre det nødvendige overblik og for at understøtte den nødvendige tætte dialog.

Bemærkninger:

I forhold til en statslig vandfond skal fremhæves, at der ikke med tillægsaftalen til pesticidstrategien er påtænkt ændringer af de gældende muligheder for beskyttelsesindsatser eller ændringer af nuværende muligheder for finansiering.

KL udarbejder for Miljøstyrelsen paradigmer for frivillige aftaler. Et procesdiagram indgår som et led i arbejdet.

Landboforeningerne finder det bekymrende, at bilag 1 ikke optræder som en del af denne høring, da der brug for en gennemsigtig vejledning om erstatningsudmåling, prissætning og hvordan den tilvejebringes.

Bemærkninger:

Bilag 1, der udarbejdes på baggrund af et notat fra forskere fra IFRO (Institut for Fødevarer – og Ressourceøkonomi, KU) bliver efter planen offentliggjort samtidig med den endelige vejledning. Notatet bliver også gjort tilgængeligt. Elementer fra notatet er desuden planlagt at indgå i den kommende samlede BNBO-vejledning, som efter planen kommer i offentlig høring koordineret med udarbejdelse af lovforslaget.

HOFOR foreslår, at det tydeliggøres i bilag 2, at det kun gælder for støtteordninger, hvor man modtager tilskud for ikke at bruge pesticider, f.eks. i støtteordning for privat skovrejsning.

Bemærkninger:

Det fremgår af bilaget, at de relevante ordninger eksempelvis kan være økologisk arealtilskud, hvor tilskuddet i høj grad ydes fordi disse landmænd ikke har adgang til, at bruge de samme sprøjtemidler som andre, eller andre ordninger som blandt andet har til formål, at mindske pesticidanvendelsen.

Danmarks Naturfredningsforening mener ikke, at det er korrekt at VAP-markerne repræsenterer 85-90% af lerarealerne, da VAP-markerne ikke ligger i nærheden af vandværksboringer, samt at pesticidstoffer i VAP tillades nedvasket i koncentrationer op til kravværdien, hvilket i BNBO vil svare til større nedvaskning. **GEUS** bemærker, at vurderingen på de 85-90% stammer fra et GEUS-notat, hvoraf det fremgår, at morænelersmarkerne på VAP repræsenterer fire forskellige overordnede aflejningsgeologier i Danmark, som tilsammen udgør 85-90% af arealet, der er dækket af moræneler, men at der også i notatet redegøres for, at udvaskningspotentialet også afhænger af en række andre faktorer, såsom klimaforhold og lokale detailgeologiske forhold. **GEUS** bemærker, at mængden af data fra den supplerende VAP-mark er begrænset, og at beskrivelsen af markens repræsentativitet og følsomhed derfor bør udelades af afsnittet.

Bemærkninger:

VAP-markerne er særligt udvalgt til at repræsentere netop landbrugsmæssig anvendelse af pesticider, hvorfor et krav til markerne er, at de ikke skal være påvirket af vandindvinding, fordi dette kan forstyrre/ændre de geologiske hydroforhold og derved øge nedsviningen af pesticider i forhold til det, der gælder generelt i landbruget. Miljøstyrelsen finder, at der alt andet lige vil være en usikkerhed på en opgørelse af, hvor stor en andel af de danske lerjorder, der er dækket af VAP.

Miljøstyrelsen er enig i, at mængden af data fra den supplerende VAP-mark er begrænset og beskrivelsen af markens repræsentativitet og følsomhed udelades derfor af afsnittet.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at det er en mangel, at der ikke udpeges BNBO omkring boringer til markvanding, da markindvinding kan suge højtliggende ungt grundvand ned, som ofte indeholder mange pesticidrester. Når markindvindingen stopper vil dette bevæge sig videre mod nedstrøms drikkevandsboringer.

Bemærkninger:

Tillægsaftalen til pesticidstrategien omhandler beskyttelse af BNBO til almene vandforsyninger mod pesticider. Derfor falder evt. udpegnings af BNBO til markvandingsboringer uden for vejledningens område. Indvindingen til markvandsboringer kan øge grundvandsdannelse nær boringen, lige som ved en indvindingsboring. Transporttiden før evt. pesticider, som trækkes med ned i grundvandsmagasinet når indvindingsboringen vil imidlertid være længere, hvilket giver større mulighed for fortynding og evt. afværgelse. Kommunerne kan håndtere en eventuel risiko ved markvandingsboringer i en indsatsplan.

Danmarks Naturfredningsforening foreslår at der udarbejdes et bilag til vejledningen med en opgørelse af BNBO pr. kommune, samlet areal og arealet fordelt på jordbrug mm, byområder og naturområder.

Bemærkninger:

BNBO afgrænses på baggrund af indvindingstilladelsen til vandforsyningen, og vil derfor ændre størrelse og form med ændringer i denne. Et bilag til bekendtgørelsen med diverse arealopgørelser vil derfor kun afspejle udpegnings korrekt indtil der vedtages en ny bekendtgørelse om udpegnings af drikkevandsressourcer. BNBO udpeget i bekendtgørelse om udpegnings af drikkevandsressourcer

kan rekvireres via MiljøGIS – Grundvand, så interessenter selv kan hente data og evt. lave de analyser, som de måtte have behov for.

FRI minder om en række krav til en BNBO-vejledning, som fire kommuner i februar formulerede, og kan fuldt tilslutte sig de problemstillinger, som rejses i dokumentet.

Bemærkninger:

Miljøstyrelsen har orienteret sig i det pågældende dokument i den sidste fase af udarbejdelse af udkastet, og vurderer at de problemstillinger, der blev rejst i dokumentet er imødekommet.

GEUS spørger, om der side 4 afsnit 1.2 med "vandværkernes boringskontrol" menes "drikkevandskontrollen" og foreslår side 7 afsnit 2.2.1 om SFI-ler, at erstatte "biokemiske" med "biogeokemiske". **GEUS** antager desuden, at der side 9 linje 10-14 menes beliggenhed af redoxfronten fremfor "boringens redoxdybde".

Bemærkninger:

"Drikkevandskontrollen" er i vejledningen ændret til "de almene vandforsyningers boringskontrol" i afsnit 1.2. "Biokemisk" er ændret til "biologiske og kemiske" i afsnit 2.3.1. Der er skrevet "dybden til redoxgrænsen" frem for "boringens redoxdybde" i afsnit 2.3.1. Det præciseres, at flere farveskift i en boring, kan være et tegn på, at redoxforholdene skifter flere gange. For eksempel kan reducerede lag underlejres af oxiderede lag, som endnu dybere igen underlejres af reducerede lag. Hvis farven veksler flere gange, bestemmes dybden til alle farveskift. Dette er vigtig information som vidner om geologisk heterogenitet og eventuelle geologiske vinduer.

GEUS anbefaler, at der side 4, afsnit 1.2, benyttes formuleringen "accelerere" frem for "øge", idet indvinding af grundvand giver anledning til øgede vertikale trykgradienter, der i visse tilfælde kan accelerere grundvandsdannelsen.

Bemærkninger:

Grundvandsdannelse er udtryk for en flux eller en hastighed, idet den typisk opgøres i mm/år. Det vurderes derfor mest korrekt at tale om at "øge grundvandsdannelsen", ligesom man normalt siger "øge hastigheden".

Danske Regioner mener, det er uklart hvilken instans der skal sikre, at restriktionerne inden for BNBO overholdes, og hvad der skal ske ved en eventuel misligholdelse af indgåede aftaler med erhvervet.

Bemærkninger:

Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 65, at det er kommunalbestyrelsen der fører tilsyn med, at miljøbeskyttelsesloven og de regler der er fastsat med hjemmel i loven overholdes. Således fører kommunalbestyrelsen bl.a. tilsyn med at påbud og forbud efterkommes.

Hvorvidt en lodsejer misligholder en frivillig aftale beror på aftalens ordlyd, som i sidste ende kan afgøres af en domstol. Miljøbeskyttelseslovens regler om tilsyn og påbud, kan således ikke finde anvendelse i forhold til overholdelse af frivillige aftaler.

KL savner en oversigt over kilder til de kommunalt fastlagte mål for drikkevandsressourcen, som er nævnt i indledningen til kapitel 2.

Bemærkninger:

Der henvises til afsnit 4.2.1 i Vejledning om indsatsplaner, hvor det fremgår, at "Miljømålene skal fastsættes i henhold til de hensyn, der nævnes i vandforsyningslovens og miljøbeskyttelseslovens indledende bestemmelser. Samtidig skal de forvaltningsretlige principper, herunder proportionalitetsprincippet, anvendes ved udmøntningen af de konkrete miljømål".

Skanderborg Kommune mener, at det bør fremgå tydeligt, hvorvidt der som udgangspunkt er et indsatsbehov i NFI eller SFI, idet udkastet kan forstås sådan.

Bemærkninger:

NFI og SFI er alene udpeget som steder, hvor der er særligt følsomt, og hvor der derfor skal udarbejdes indsatsplaner, hvor kommunen skal vurdere behovet for en særlig indsats. Dette er præciseret.